

Aan: Leden van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Betreft: Voorbereiding van Algemeen Overleg 'Wereldwijde Aanpak Covid-19'
Datum: 23 november 2021

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,

Ter voorbereiding van het Algemeen Overleg (AO) 'Wereldwijde Aanpak Covid-19'¹, zet Wemos in deze brief uiteen hoe de Nederlandse overheid kan bijdragen aan het verbeteren van de wereldwijde toegang tot medische producten tegen Covid-19, en daarmee aan een effectieve bestrijding van de pandemie.

Om de bedreigingen van Covid-19 voor binnen- en buitenland te stoppen, is het **van cruciaal belang dat farmaceutische bedrijven hun intellectueel eigendom en kennis delen voor de productie van levensreddende middelen**. Als zij dit niet vrijwillig doen (middels bestaande platforms voor kennisdeling), dan moet het onvrijwillig. Dit laatste kan middels de zogeheten TRIPS waiver, een voorstel van India en Zuid-Afrika om intellectuele eigendomsrechten op Covid-19-technologieën tijdelijk op te heffen door de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Beloftes van farmaceutische bedrijven om voldoende vaccins te leveren, en beloftes van hoge-inkomenslanden om voldoende vaccins te doneren, zijn beide loos gebleken. Daarom is het hoog tijd voor échte actie, in het belang van de hele wereld.

Wemos vraagt u om bij het kabinet aan te dringen op:

1. Actieve steun voor het delen van intellectueel eigendom en kennis
2. Prioriteit aan volledige vaccinaties elders boven brede inzet van boostervaccins in eigen land
3. Inzet voor minder afhankelijkheid voor lage- en middeninkomenslanden

1. Actieve steun voor het delen van intellectueel eigendom en kennis

De meest recente cijfers laten zien dat er in Afrika gemiddeld 15,74 vaccins zijn gezet per 100 mensen, tegenover 141,27 vaccins per 100 mensen in Nederland.² Deze grote verschillen zijn ethisch gezien niet acceptabel en bovendien contraproductief in het bestrijden van de pandemie, omdat beperkte toegang tot vaccins de kans op mutaties van het virus kan vergroten. Om de verschillen in toegang tot Covid-19-vaccins en andere medische technologieën te verkleinen, is het essentieel dat farmaceutische bedrijven hun intellectueel eigendom, kennis en kunde delen met generieke producenten die voldoen aan de internationale standaarden van *Good Manufacturing Practices*.³ Daardoor kan de productie omhoog en kan veel beter aan de wereldwijde vraag worden voldaan.

¹ https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A06133

² <https://ourworldindata.org/grapher/covid-vaccination-doses-per-capita?tab=table>

³ <https://www.who.int/teams/health-product-and-policy-standards/standards-and-specifications/gmp>

Twee initiatieven die het delen van intellectueel eigendom en kennis proberen te realiseren, zijn de *Covid-19 Technology Access Pool (C-TAP)* en de *TRIPS waiver*. Ondanks eerdere schriftelijke en mondelinge toezeggingen van het kabinet om deze initiatieven te steunen, is de daadwerkelijke inzet hierop slechts beperkt zichtbaar en onvoldoende.

Het kabinet zegt zich 'constructief' in te zetten voor een beperkt waiver-voorstel bij de WTO, maar het is ons niet duidelijk hoe deze constructieve houding zich materialiseert. Er bereiken ons geen signalen dat Nederland zich hiervoor daadwerkelijk hard maakt bij de Europese Raad. Bovendien richt dit beperkte waiver-voorstel zich alleen op intellectueel eigendom van vaccintechnologie, terwijl deze ook zou moeten gelden voor bijvoorbeeld medicijnen en diagnostica. Ook deze middelen zijn immers van groot belang in de bestrijding van de pandemie. Wij roepen het kabinet daarom op om zich tijdens de onderhandelingen bij de WTO ondubbelzinnig in te zetten voor het tijdelijk opheffen van het intellectueel eigendom op alle Covid-19-technologieën en dit ook luid en duidelijk uit te dragen binnen de Europese Raad.

Voor het succes van C-TAP is de officiële steun van de EU van groot belang. Onlangs heeft Spanje aangekondigd 1 miljoen euro te doneren aan de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) ter financiering van C-TAP.⁴ Het Nederlandse kabinet zou deze stap moeten volgen en daarnaast actief steun voor dit initiatief moeten zoeken binnen de EU. Tot slot zou de Nederlandse overheid een actieve bijdrage kunnen leveren door zijn contacten met vaccinfabrikanten, zoals Janssen, te gebruiken om hen tot een samenwerking met C-TAP te bewegen.

Merck en Pfizer delen intellectueel eigendom voor anti-coronapil met Medicines Patent Pool

Onlangs hebben zowel Merck^{5,6} als Pfizer^{7,8} bekendgemaakt hun intellectueel eigendom voor hun anti-coronapil via de Medicines Patent Pool (MPP) te gaan delen. Deze overeenkomsten zorgen ervoor dat generieke producenten deze antivirale middelen kunnen produceren en leveren aan een aantal lage- en middeninkomenslanden. Deze ontwikkeling is op zich positief, maar het aantal landen waarin de generieke versies verkocht mogen worden, is nog te beperkt. Hierdoor krijgen een aantal middeninkomenslanden, met name in Zuid-Amerika, slechts beperkte of helemaal geen toegang tot de pillen. Wij zien daarom liever geen geografische beperkingen in de licentieovereenkomsten.

Desondanks geven deze voorbeelden aan hoe het delen van intellectueel eigendom de wereldwijde productie van medische technologieën kan bevorderen. Wij roepen de Nederlandse overheid op om zich actiever uit te spreken voor het delen van intellectueel eigendom voor Covid-19-technologieën en een meer faciliterende rol te spelen bij initiatieven die bestaande barrières rond intellectueel eigendom en

⁴ <https://twitter.com/DrTedros/status/1457792780718129154>

⁵ <https://medicinespatentpool.org/news-publications-post/mpp-msd-new-licence-announcement-molnupiravir/>

⁶ <https://www.wemos.nl/doorbraak-merck-deelt-intellectueel-eigendom-en-kennis-voor-covid-19-pil/>

⁷ <https://medicinespatentpool.org/news-publications-post/pfizer-and-the-medicines-patent-pool-mpp-sign-licensing-agreement-for-covid-19-oral-antiviral-treatment-candidate-to-expand-access-in-low-and-middle-income-countries/>

⁸ <https://www.wemos.nl/kennisdeling-pfizer-over-virusremmer-goede-stap-maar-meer-is-nodig/>

kennis oplossen, zoals C-TAP en de TRIPS waiver. Dat is een belangrijke sleutel voor eerlijke wereldwijde toegang tot Covid-19-technologieën en het stoppen van de pandemie.

2. Prioriteit aan volledige vaccinaties elders boven brede inzet van boostervaccins in eigen land

Op 2 november jl. gaf de Gezondheidsraad minister De Jonge advies over het gebruik van boostervaccinaties.⁹ Zij adviseren de regering een vaccinatiecampagne voor te bereiden voor een derde prik voor zestigplussers, bewoners van verpleeghuizen en woonzorgcentra en mensen met een verstandelijke beperking wonend in instellingen. De Gezondheidsraad stelt in hetzelfde advies dat er een afweging gemaakt moet worden tussen de inzet van boosters in Nederland en de inzet van dezelfde vaccins als eerste doses in lage- en middeninkomenslanden.

Wij zien deze afweging niet terug in het kabinetsbeleid en de communicatie hierover. Daarom vragen wij u om de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking om toelichting te geven op de wijze waarop deze afweging tot stand is gekomen en of het aspect van toegang tot vaccins in lage- en middeninkomenslanden hierin is meegenomen. Welke criteria hebben het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hiervoor gebruikt?

Voor een effectieve bestrijding van de pandemie is het noodzakelijk dat iedereen op de wereld zo snel mogelijk toegang heeft tot een volledige vaccinatie. Onlangs becijferde de *Financial Times* dat er per dag meer dan drie keer zo veel boosters worden gezet in hoge-inkomenslanden dan vaccinaties in lage-inkomenslanden.¹⁰ Om het spanningsveld tussen boosters hier versus eerste vaccindosis in lage- en middeninkomenslanden op te heffen, is het van cruciaal belang dat de barrières op het gebied van intellectueel eigendom en kennis overkomen worden.

3. Inzet voor minder afhankelijkheid voor lage- en middeninkomenslanden

In een recent rapport van de People's Vaccine Alliance, waar Wemos lid van is, wordt duidelijk dat zowel vaccinproducenten als G20-overheden hun beloftes voor vaccindonaties structureel niet nakomen.¹¹

Pfizer, Johnson & Johnson, AstraZeneca en Moderna hebben gemiddeld 12% van hun totale volume verkocht aan COVAX, met negatieve uitschieters van Pfizer en Moderna van respectievelijk 1.5% en 3.4% van hun wereldwijde verkoop. Zelfs met deze lage verkoopcijfers blijft de levering ver achter: de vaccinproducenten hebben maximaal 40% van de verkochte vaccins aan COVAX daadwerkelijk geleverd. Op het moment van publicatie van het onderzoek hebben Moderna en Johnson & Johnson zelfs 0% van hun verkochte vaccins aan COVAX ook écht geleverd.

⁹ https://www.gezondheidsraad.nl/binaries/gezondheidsraad/documenten/adviezen/2021/11/02/boostervaccinatie-tegen-covid-19-vervolgadvies/20211102_Advies-Boostervaccinatie-tegen-COVID-19_vervolgadvies-commissie-MACov19_reflijst-def-20211108.pdf

¹⁰ <https://www.ft.com/content/35a3d40a-f71f-4fca-893d-884fec5633d8>

¹¹ <https://app.box.com/s/hk2ezb71vf0sla719jx34v0ehs0l22os>

Ook 'Team Europe' (de EU-lidstaten plus Noorwegen en IJsland) blijven structureel achter op zijn donatiebeloften. Zo zijn er slechts 52 miljoen vaccins geleverd van de 500 miljoen die vóór midden 2022 zijn beloofd.

Het niet nakomen van beloften door vaccinproducenten en overheden maakt pijnlijk zichtbaar hoe afhankelijk lage- en middeninkomenslanden zijn van hoge-inkomenslanden als het gaat om toegang tot medische producten tegen Covid-19. Een op donaties gebaseerd model, zoals COVAX, biedt geen langetermijnoplossing voor de pandemie en toekomstige gezondheids crises.

Om deze afhankelijkheid te doorbreken, moet het intellectueel eigendom en de kennis voor de productie van medische middelen - vrijwillig of onvrijwillig - gedeeld worden, bijvoorbeeld via C-TAP of de TRIPS waiver. Op deze manier kunnen lage- en middeninkomenslanden zelf de noodzakelijke middelen produceren voor een betaalbare prijs, waardoor zij hun bevolking sneller op grote schaal kunnen beschermen tegen het virus.

Nederland als voortrekker om pandemie te stoppen

Nederland heeft lange tijd een internationale voortrekkersrol gespeeld om de toegang tot geneesmiddelen te verbeteren en heeft daarmee een sterke reputatie op dit gebied opgebouwd. Nu is het tijd om deze rol ook waar te maken op het gebied van toegang tot Covid-19-technologieën. Door in te zetten op het delen van intellectueel eigendom en kennis voor medische producten tegen Covid-19, kan de Nederlandse overheid zich op een structurele manier inzetten voor de bestrijding van de huidige pandemie en toekomstige gezondheids crises. Dat is in het belang van iederéén.

Wij hopen dat u als Kamerlid hieraan een krachtige bijdrage kan leveren.

Met vriendelijke groet,

Tom Buis
Pleitbezorger mondiale gezondheid, Wemos